

Brüssel, 12. veebruar 2025
(OR. en)

5985/25

INST 33
POLGEN 4
AG 11

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	12. veebruar 2025
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2025) 45 final
Teema:	KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE Komisjoni tööprogramm 2025 Üheskoos edasi: julgem, lihtsam ja kiirem liit

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2025) 45 final.

Lisatud: COM(2025) 45 final

Strasbourg, 11.2.2025
COM(2025) 45 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Komisjoni tööprogramm 2025
Üheskoos edasi: julgem, lihtsam ja kiirem liit

„Meie ajastu kõige tõsisemaid probleeme – alates julgeolekust kuni kliimamuutuse ja konkurentsivõimeni – saab lahendada ainult üheskoos. Seda arvesse võttes leian, et Euroopa peab valima enda jaoks parima tee: Euroopa Liidu.“ Euroopa Komisjoni president Ursula von der Leyen, 18. juulil 2024.

1. Tugeva ja ühtse Euroopa poole

On suure ebastabiilsuse aeg, kuid teisalt on eurooplastel tuleviku suhtes suured ootused. Valikud, mis Euroopa Liit tänavu teeb, kujundavad tõenäoliselt Euroopa tulevikku veel mitmel järgnevatel kümnenditel. Euroopat ümbritsev ebastabiilsus ja ebakindlus leidsid väljenduse ka juunis toimunud Euroopa Parlamendi valimistel hääletanute rekordarvus. See näitab Euroopa ees seisvate ajastuliste probleemide ulatust. Kuid see näitab ka seda, kuidas **julgem, lihtsam ja kiirem** liit, mis kasutab ära oma suurust, jõudu ja väärtusi, võib inimeste ellu muutusi tuua. Nii selleks, et toetada inimesi praeguste probleemide ületamisel, kui ka selleks, et valmistada uutele põlvkondadele ette turvalisemat, jõukamat ja tervislikumat tulevikku.

Seda tööprogrammi on kujundanud **mitmed omavahel seotud asjaolud**. Kuna üleilmne majanduslik konkurents on tihenenud ja reeglitel põhinev maailmakord on ohtu sattunud, on vaja tugevdada Euroopa majanduse konkurentsivõimet. Ühest küljest tuleb Euroopa ettevõtjatel saada hakkama kõlvatu konkurentsi, suurte energiakulude, tööjõu ja oskuste nappuse ja raskendatud ligipääsuga kapitalile, teisalt tuleb saavutada Euroopa pikaajaline eesmärk saada 2050. aastaks esimeseks kliimaneutraalseks maailmajaoks – mõlema ülesande täitmiseks on vaja kõrvaldada ELi konkurentsivõimet pärssivad struktuursed pidurid. Samas nõuavad nii ettevõtjad kui ka kodanikud seda, et reegleid oleks lihtsam järgida ja muudatusi saaks kiiremini ellu viia.

Geopoliitiline ebastabiilsus ja Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu on Euroopa julgeolekupilti märkimisväärselt muutnud. Endiselt tekitab muret ebaseaduslik ränne: inimesed peavad nägema, et nende valitsused ja institutsioonid suudavad olukorraga edukalt toime tulla, kuid samas tuleb tunnistada vajadust otsida oskuste nappusele leevendust ka tööjõurände kaudu. Kliimamuutustel on selge ja üha suurem mõju kõigi kodanike ja ettevõtjate igapäevastele tegemistele, kuna Euroopat on viimastel aastatel tabanud arvukad äärmuslikud ilmastikunähtused. Euroopa ühiskonnad peavad muutuma tugevamaks ja eurooplaste elukvaliteet peab jääma püsima: tagada on vaja nii toidu- ja energiajulgeolek kui ka looduskeskkonna säilimine. Põhiväärtused, millele Euroopa Liit on rajatud, sealhulgas demokraatlik kord, on sattunud löögi alla. On olemas selgeid tõendeid süsteemse välissekkumise kohta.

Kõik see kinnitab veel kord asjaolu, et Euroopat ähvardavad ohud on liiga suured selleks, et neile üksipäini vastu astuda. Teisalt on ka Euroopa ees avanevad võimalused liiga suured selleks, et neist üksipäini kinni haarata. **Ainult tugev ja ühtne liit** suudab tagada selle, et Euroopa areng jätkub ning selle mõju püsib ja huvid on kaitstud. Vaid ühtne tegutsemine aitab kaitsta Euroopa väärtusi, edendada demokraatiat, solidaarsust ja võrdsust ning luua Euroopas sotsiaalselt õiglane ühiskond, kus kedagi ei jäeta maha.

Selline on komisjoni uue volinikekolleegiumi esimese tööprogrammi kredo. Tööprogramm toetub **poliitilistele suunistele** ja president Ursula von der Leyeni poolt kõikidele kolleegiumi liikmetele saadetud missioonikirjadele ning selles kirjeldatakse peamisi algatusi, mida komisjon oma ametiaja esimesel aastal kavatseb ette võtta. Esikohal on julge tegutsemine, et tugevdada Euroopa **julgeolekut, jõukust ja demokraatiat** ning võtta käsile probleemid, mis eurooplasi enim painavad. Tööprogrammis tuleb esile nii kodanike kui ka ettevõtjate poolt väljendatud vajadus muuta Euroopa Liidu tegutsemine ja suhtlus **kiiremaks ja lihtsamaks** ning tagada algatuste võimalikult kiire mõju inimeste igapäevaelule ja tugevam sotsiaalne turumajandus.

Komisjoni tegevuse kõiki aspekte mõjutab vajadus suurendada investeeringuid ning uue pikaajalise eelarve ettepanekus visandatakse selle eesmärgi saavutamiseks vajalikud sammud. Samas valmistatakse liidu laienemiseks ja suurendatakse jõupingutusi kandidaatriikide toetamiseks kogu tulemustel põhineva ühinemisprotsessi kestel. Täna maailma konfliktid ja ebastabiilsus on teinud ühtlasi selgeks, et **suurem liit on tugevam liit**, sest see aitab muuta maailmajagu turvalisemaks ja konkurentsivõimelisemaks ning võimaldab Euroopa demokraatiatraditsioonil veelgi sügavamalt juurduda.

2. Normide lihtsustamine ja tõhusam rakendamine

EL on pikka aega olnud tööstus- ja innovatsioonikeskus, viljeledes eriomast sotsiaalset turumajandust. Et ELi konkurentsivõime, jõukuse ja kerksuse suurendamist toetada, on tööprogrammile lisatud teatistes esitatud **arusaam normide tõhusama rakendamise ja lihtsustamise viisidest ja vahenditest**. Tihedas partnerluses ettevõtjate ja sidusrühmadega on kavas uurida õigustiku ülesehitust ja kohaldamist ning proovida norme ühtlustada ja poliitikat tõhusamalt rakendada. Eelkõige oleks sellest kasu väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele (VKEd).

Käesolevas tööprogrammis esitatakse esimene kogum koondettepanekuid, millega eri õigusakte lihtsustatakse, ning nendega kaasneb rekordarv algatusi, millel on tugev lihtsustamise mõõde. Nendega tuleb saavutada eesmärk vähendada halduskoormust vähemalt 25 % ja VKEde puhul vähemalt 35 %. Samuti sisaldab tööprogramm iga-aastast hindamis- ja toimivuskontrollide kava, millega tagatakse õigusaktide lihtsustamise ja halduskoormuse vähendamise jätkumine.

Järgmistes etappides vastuvõetavad **koondettepanekud** keskenduvad sidusrühmade teada antud ja Draghi aruandes viidatud prioriteetsetele sektoritele. Nendega võetakse käsile õigusaktide vastastikune mõju, püüdes tagada nende vahel suurema sidususe ja võimendada koostöötet ning sel viisil nende rakendamist veelgi lihtsustada. Eelkõige teeb komisjon ettepaneku ühtlustada ja lihtsustada **kestlikkusaruandlust, kestlikkusalast hoolsuskohustust ja taksonoomiat** ning luua uus, **väikese keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtja kategooria**, mille suhtes hakkavad kehtima kohandatud nõuded. Muude meetmetega hõlbustatakse **programmi „InvestEU“ ja Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi** rakendamist, sealhulgas lihtsustatakse aruandlust ja suurendatakse investeeringuid.

Kavas on kiirendada liikumist digitaalse õiguskeskkonna poole ning komisjon teeb ettepaneku kõrvaldada tooteid käsitlevatest õigusaktidest **nõue esitada dokumendid paberkandjal** ning tagada **andmekaitse** ja **küberturvalisuse** normide koostoime ja järjepidevus. Riikide haldusasutuste ja põllumajandustootjate jaoks aitavad keerukat asjaajamist ja ülemäärast halduskoormust veelgi vähendada ühise põllumajanduspoliitika ja muude põllumajandustootjaid mõjutavate poliitikavaldkondadega seotud **lihtsustamismeetmed**. Kavas on kaaluda veel muidki lihtsustamisvõimalusi, sealhulgas võimalust esitada koondõigusakti ettepanek kaitsevaldkonnas, et saavutada valges raamatus sätestatavad investeerimiseesmärgid ja võimaldada innovatiivsel ettevõtlusel areneda.

Koondettepanekute kõrval on kavas ka muud lihtsustamisalgatused, millega ühtlustada lubade andmise ja aruandluse nõudeid ning muuta Euroopas investeerimine lihtsamaks. See hõlmab näiteks **tööstuse süsinikuheite kiiremat vähendamist käsitlevat õigusakti**, millega toetatakse energiamahukaid tööstusharusid.

Hindamiste ja toimivuskontrollide iga-aastase kava raames saab kriitiliselt uurida, kuidas ELi õigustikku lihtsustada, konsolideerida ja kodifitseerida, ning otsida stressitestimise käigus võimalusi kulude vähendamiseks. Mitmeaastase finantsraamistiku programmide ja fondide hindamine aitab samuti leida võimalusi ELi rahastamisprogrammidega seotud koormuse vähendamiseks.

Et tagada normide nõuetekohane toimimine, on nende lihtsustamise kõrval vaja tagada ka **ELi õigusaktide ja poliitika tõhus rakendamine**. Normide lihtsustamisel ja poliitika tõhusamal rakendamisel võtab komisjon koostöös Euroopa Parlamendi, nõukogu, liikmesriikide kõigi tasandite ametiasutuste ja sidusrühmadega käsile ülereguleerimise probleemi. Selleks peavad **kõik institutsioonid normide tõhusama rakendamise ja lihtsustamisega kaasa tulema**.

Et edendada normide ja poliitika rakendamise parandamisel **kõigi institutsioonide ühist vastutust**, esitab iga volinik oma valdkonna Euroopa Parlamendi komisjonile ja nõukogu koosseisule igal aastal õigusaktide rakendamise ja täitmise tagamise eduaruande.

ELi õigusaktide rakendamise parandamiseks on komisjonil kindlasti tarvis kaasata ka **sidusrühmi ja asjaomaste valdkondade spetsialiste**. Korrapärased **rakendamist käsitlevad dialoogid** volinike ja sidusrühmade vahel annavad võimaluse hinnata edusamme, teha kindlaks tähelepanu vajavad valdkonnad ning koguda tagasisidet selle kohta, mis toimib ja mis mitte.

Kui ennetusmeetmed ja koostöö liikmesriikidega ei ole ELi õiguse rikkumise ärahoidmiseks piisavad, ei kõhkle komisjon ka edaspidi **algatamast rikkumismenetlusi**. See on ELi õiguse kõigis liikmesriikides ühetaolise kohaldamise ja õigusaktide täitmise tagamise väga oluline tahk. Praegu on käimas üle 1 500 rikkumismenetluse.

3. Tugevuse ja ühtsuse hoovad

3.1. Uus Euroopa kestliku heaolu ja konkurentsivõime kava

Euroopa on pikka aega olnud tööstuse, innovatsiooni ja ettevõtluse keskus, mis on saanud kiidelda maailmatasemel teadlaste ja ülikoolide, edukate väikeettevõtjate ja stabiilse

õigusraamistikuga. Ülemaailmne võidujooks kliimaneutraalsuse saavutamiseks ja juhtrolli võtmiseks sellise tehnoloogia arendamisel, mis kujundab maailma majandust eelseisvatel aastakümnetel, tekitab siiski märkimisväärsed probleeme. Euroopa konkurentsivõimet takistavad jätkuvalt mitmed struktuuriprobleemid ning ettevõtlust raskendab ülemaailmse keskkonna ebastabiilsus, millega kaasnevad kõlvatu konkurents, tarneahelate püsitus, suurenevad energiakulud, tööjõu ja oskuste nappus ning piiratud juurdepääs kapitalile. Praeguse komisjoni koosseisu peamiseks prioriteediks ongi Euroopa konkurentsivõime suurendamine, mille saavutamiseks on tehtud **konkurentsivõime kompassi algatus**, mille järgi kavatses komisjoni uus koosseis kogu oma ametiaja jooksul joonduda.

Euroopa tulevase konkurentsivõime keskseks komponendiks on ühtne turg. Ühtne turg on ELi suurimaid saavutusi: see soodustab majanduskasvu ning lihtsustab Euroopa ettevõtjate ja tarbijate igapäevaelu. Komisjonil on kavas esitada uus **ühtse turu strateegia**, mis tugineb horisontaalsele mõõtmele ja võtab arvesse ühtse turu praegusi vajadusi. Sellega liigutakse teenuste piiriülese osutamise ja kaupade piiriülese müügi lihtsustamisega kindlalt edasi. Strateegias käsitletakse ka kehtivate normide täielikku rakendamist ja tõkete kõrvaldamist, et suurendada ELi konkurentsivõimeliste ettevõtete arengupotentsiaali. Tugev ühtne turg nõuab ka tööjõu õiglast ja tõhusat liikuvust kogu liidus. Samas tugevdab kandidaatriikide varajane ja järkjärguline liitumine ühtse turu teatavate aspektidega Euroopa väärtusahelaid ja hõlbustab lähenemisprotsessi.

Komisjonil on kavas keskenduda just uutele ja kasvavatele ettevõtetele ning võtta vaatluse alla **ELi idu- ja kasvufirmade** probleemid, nagu juurdepääs rahastamisele ja taristule, sisenemine uutele turgudele, andmete hankimine ja vajalike talentide ligimeelitamine. Selle tööga valmistatakse ette innovatsioonialast õigusakti, mille kohta on komisjonil kavas esitada ettepanek ametiaja hilisemas etapis. Et anda innovatiivsetele ettevõtetele võimalus tegutseda ühtsel turul ja teha seal investeeringuid nii, et ei peaks järgima 27 erinevat õiguskorda, püüab komisjon luua nn 28. õigussüsteemi, millega lihtsustada kohaldatavaid norme ja vähendada ebaõnnestumise korral tekkivaid kulusid. Eelkõige puudutab see äriühinguõiguse, maksejõuetust reguleerivate normide ning töö- ja maksuõiguse asjakohaseid aspekte.

Süsinikuheite vähendamisel, kestlikkuse edendamisel ja konkurentsivõime suurendamisel on aluseks **puhta tööstuse kokkulepe**. Selles algatuses esitatakse kiireloomulised lühiajalised strateegiad, millega edendada tööstuse konkurentsivõime taastamiseks optimaalseid tingimusi, vähendades samal ajal süsinikuheidet. See aitab Euroopal saavutada rohelise kokkuleppe eesmäärke, sh parandada juurdepääsu taskukohasele energiale, luua juhtivaid turge ning suurendada ringluspõhiste materjalide, toodete ja teenuste nõudlust ja pakkumist, tugevdades ühtlasi majandusjulgeolekut. Lisaks esitab komisjon tegevuskava, kuidas muuta energia Euroopa jaoks taskukohasemaks, et võimalda puhta tööstuse kokkulepet paremini ellu viia. Samuti on kavas töötada välja uus riigiabi raamistik, millega kiirenda taastuvenergia kasutuselevõttu, hoogustada tööstuse süsinikuheite vähendamist ja tagada puhta tehnoloogia jaoks piisav tootmisvõimsus. Tagatipuks on plaanis soodustada investeeringuid puhtasse energiasse, sealhulgas erakapitali kaasamise kaudu.

Need jõupingutused seotakse energiasüsteemide lõimimise tervikliku meetmekogumiga, millega hakatakse uuendama ja digitaliseerima Euroopa võrgutaristust, pöörates erilist tähelepanu elektrivõrgule. Selle käigus uuritakse meetodeid, kuidas vähendada Euroopa kütte- ja jahutussüsteemide süsinikuheidet ning kaasata energiasüsteemi ümberkujundamisse kodanikke ja kogukondi. Komisjon võtab vastu **Venemaa energiaimpordi lõpetamise tegevuskava**, et veelgi vähendada oma sõltuvust ja lõpetada järk-järgult kogu energiaimport Venemaalt. Komisjon esitab ka 2025. aasta tuumaenergia näidisprogrammi ning Euroopa väikeste moodulreaktorite tööstusliidu strateegilise kava, millega toetada väikeste moodulreaktorite kiiremat kasutuselevõttu.

Puhta tööstuse kokkuleppe üheks osaks on muuta Euroopa peamised tööstusharud ringluspõhisemaks ja kestlikumaks, hõlbustades samal ajal konkurentsivõime parandamiseks haldusmenetlusi ja vähendades nõuete täitmisega seotud kulusid. Komisjonil on kavas võtta vastu keemiatööstuse pakett, millega suurendada ELi keemiatööstuse konkurentsivõimet, lihtsustada kemikaalide registreerimise, hindamise ja autoriseerimise korda ning täpsustada nn igaveste kemikaalide staatust. Samuti vaadatakse läbi ELi teatavad **kemikaale käsitlevad õigusaktid (REACHi määrus)**, et keemiatööstust reguleerivaid norme lihtsustada, tekitamata samas asjatuid ohte ja vääraramata keskkonnakaitset.

Et hõlbustada hädavajalikku juurdepääsu investeerimis- ja rahastamisvõimalustele, on loomisel **hoiuste ja investeringute liit**, millele tuginedes lükata kapitali siseturg päriselt käima, aidates finantsasutustel saavutada maailmaturul konkureerimiseks piisava mastaabi ja kaasata uusi vahendeid ELi enneolematult suure rahastamisvajaduse rahuldamiseks. Erarahastuse stimuleerimine ja konkurentsivõime paranemisele täiendava tõuke andmine nõuab ka **väärtpaberistamise raamistiku** läbivaatamist. Euroopa poolaasta riistakasti kuuluva **konkurentsivõime koordineerimise töövahendiga** on kavas viia poliitiliste prioriteetide tulemuslikumaks saavutamiseks vastavusse era- ja avaliku sektori reformid ja investeringud nii riiklikul kui ka ELi tasandil.

Puhta tööstuse kokkuleppega käib käsikäs kavandatud **eesmärk vähendada 2040. aastaks süsinikuheidet 90 %**. See sätestatakse ka **Euroopa kliimamääruses**. 2025. aasta novembris Brasiilias Belemis toimuva **COP30** kohtumise eel esitab Euroopa Liit oma ülemaailmse kliima- ja energiaalase visiooni.

Komisjonil on kavas koostada **Euroopa bioteaduste strateegia**, mille abil edendada biotehnoloogia innovatsiooni, koondada ressursse, kõrvaldada valdkonnas esinevad regulatiivsed tõkked, kasutada täielikult ära andmete ja tehisintellekti potentsiaal ning hoogustada tehnoloogia kasutuselevõttu. Asjaomase valdkonna oskusteabe ja edukalt toimiva biomajanduse najal õnnestub ELil säilitada tööstuslik juhtpositsioon ning muuta tööstusharu kliimamuutuste, bioloogilise mitmekesisuse vähenemise ja saastamise suhtes kerkseks. **Biomajanduse strateegiaga** edendatakse toidu, materjalide, energia ja teenustena kasutatavate bioloogiliste ressursside ringluspõhisemat ja kestlikumat tootmist, kasutamist ja tarbimist.

Eduka majanduse ja tugeva tööstuse alustalaks on hästi toimiv, tulevikukindel ja kestlik transpordisüsteem, mis võimaldab vedada tooteid sujuvalt üle piiride kõiki liiki transpordivahenditega. Komisjonil on kavas esitada **kestliku transpordi investeerimiskava**:

selle strateegilise raamistikuga toetatakse kestlike transpordikütuste tootmist ja turustamist. Kava hõlmab meetmeid laadimis- ja tankimistaristu kiirendatud kasutuselevõtu toetamiseks ning kolmandate riikidega taastuvallikatest toodetud ja vähese süsinikuheitega transpordikütuste valdkonnas spetsiifiliste keskkonnahoidlike kaubandus- ja investeerimispartnerluste sõlmimist.

Eduka digitaalmajanduse kõige olulisemaks eeltingimuseks on usaldusväärne ja suure läbilaskevõimega digitaristu. Seepärast luuakse **digivõrkude õigusaktiga** võimalused võrkude piiriüleseks käitamiseks ja teenuste osutamiseks, suurendatakse tööstuse konkurentsivõimet ja parandatakse spektri koordineerimist.

Lisaks pilvandmetöötluse ja tehisintellekti arendamise õigusakti kaasabil andmete le juurdepääsu parandamisele on kavas teha tööd selle nimel, et kasutada maksimaalselt ära tehisintellekti pakutavaid võimalusi. Neid teemasid on kavas käsitleda Euroopa tehisintellekti tegevuskavas, milles nähakse ette **tehisintellektivabrikuid hõlmava konkurentsivõimelise tehisintellekti ökosüsteemi** loomine Euroopas, ning samuti **tehisintellekti kasutamise strateegias**. **ELi kvanttehnoloogia strateegia** ja selle järel vastuvõetava kvanttehnoloogiat käsitleva õigusakti abil püüab EL säilitada selles üliolulises sektoris ülemaailmse juhtpositsiooni, kaitseb strateegilisi varasid, huve, autonoomiat ja julgeolekut ning hoidub sattumast strateegilisse sõltuvusse ELi-välistest allikatest. Strateegia aitab suurendada Euroopa suutlikkust uurida ja arendada kvanttehnoloogiat ning toota sellel põhinevaid seadmeid ja süsteeme.

Et lihtsustada ettevõtjatevahelist ning ettevõtjate ja valitsuse vahelist teabevahetust on kavas kasutusele võtta **Euroopa ettevõtluskukkur**. Lisaks turvalise andmevahetuse hõlbustamisele avaks ettevõtluskukkur uusi äri võimalusi usaldusteenuse osutajatele.

ELi ühendatud majandusruum vajab mitmete uuenduslike teenuste, nagu keskkonna- ja kliimaseire jaoks toimivaid kosmoseoperatsioone. Euroopa kosmosevaldkonna ettevõtjate tegevust reguleeriva raamistiku koostamiseks ning stabiilse, prognoositava ja konkurentsivõimelise ettevõtluskeskkonna loomiseks on kavas esitada **kosmosetegevuse õigusakt**. Selles käsitletakse ka kasvavat kosmosejäätmete probleemi ja kosmosetegevuse keskkonnamõju. Samuti tuleb püüda paremini ära kasutada kosmosemajanduse võimalusi.

3.2. Uus ajastu Euroopa kaitse- ja julgeolekupoliitikas

Hiljutiste geopoliitiliste sündmuste valgel saab üha selgemaks, et majanduses ja ühiskonnas rahu, stabiilsuse ja jõukuse kaitsmiseks on vaja tagada Euroopa julgeolek. Kuna EL ja liikmesriigid seisavad silmitsi mitmetahuliste ja keerukate piiriüleste ohtude ja kriisidega, on **kriisiks valmisoleku ja kaitsevalmiduse tugevdamine muutunud üsna pakiliseks küsimuseks**. Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu kujutab endast eksistentsiaalset ohtu Euroopa julgeolekule, mistõttu peab ELi toetus Ukrainale kindlalt jätkuma. Euroopal peavad olema vahendid enda kaitsmiseks ja võimalike vastaste heidutamiseks – ei saa võtta riski olla ette valmistamata või sõltuda ülemäära teistest. Euroopas tuleb luua tõeline **kaitsekoostöö liit**, millel oleks konkurentsivõimeline kaitsetööstus. Euroopa peab investeerima rohkem, paremini, ühtsena ja investeeringud peavad minema Euroopa majandusse. Euroopa teeb **tihedat koostööd**

NATO ja teiste lähedaste partneritega ning suurendab investeringuid, millega tugevdada kaitsetööstuse baasi ja kahesuguse kasutusega taristut. Komisjon esitab koos kõrge esindajaga **valge raamatu Euroopa kaitse tuleviku kohta**, et algatada ulatuslik konsultatsioon liidu kaitseinvesteeringute vajaduste ja kriitilise tähtsusega kaitsevõime raamistiku loomise ning selle rahastamise võimaluste üle.

Ei julgeoleku, majandusliku stabiilsuse, kliima, tehnoloogia ega rahvatervise vallas ei saa Euroopa leppida enam lihtsalt kriisidele reageerimisega. Euroopa peab olema suuteline kriise paremini prognoosima ja ennetama ning nendeks valmistuma. Ajal, kui kerkivad esile uued üleilmsed, sageli hübriidset laadi ohud ja ebakindlus, pannakse **ELi kriisivalmiduse strateegiaga**, mis lähtub Sauli Niinistö eriaruandest, alus tugevamale, paremini valmistunud ja kerksemale liidule. Seda täiendavad jõupingutused võimaldavad võtta **rahvatervist ähvardavate ohtude suhtes meditsiinilisi vastumeetmeid** ja töötada välja **ELi varude loomise strateegia**, mis kõik aitavad parandada valmisolekut ja reageerimist piiriülestele ohtudele. **Esmatähtsate ravimite määrusega** vähendatakse sõltuvust selliste esmatähtsate ravimite ja nende koostisosade vallas, mida tarnib vaid mõni üksik tootja või riik.

Üha keerukamate piiriüleste julgeolekuohtude esile kerkides on uues **Euroopa sisejulgeoleku strateegias** kavas esitada terviklik meetmekogum, mille abil ohtudeks valmistuda ning ELi kerksust ja suutlikkust suurendada, et hoida ära uut, aga ka juba levinud liiki kuritegevust ja sellele reageerida. Tehakse ettepanek võtta vastu **ebaseaduslikku relvakaubandust käsitlev direktiiv**, millega näha ette ühised kriminaalõigusnormid ebaseadusliku tulirelvadega kauplemise kohta, ning **uimastite lähteaineid käsitlevate uute normidega** vähendatakse ebaseaduslikuks uimastitootmiseks vajalike lähteainete kättesaadavust ja muudetakse kontrollimeetmed tõhusamaks. Muutuvate ohtudega toimetulekuks teeb komisjon täiendavaid ettepanekuid füüsilise ja digitaalse taristu paremaks kaitsmiseks ja tugevdamiseks. Koostatava **haiglate ja tervishoiuteenuste osutajate küberturvalisuse tegevuskavaga** aitab EL suurendada suutlikkust ennetada selles äärmiselt tundlikus valdkonnas küberintsidente. Samuti asub EL tegutsema selle nimel, et paremini kaitsta oma **merealust taristut**, eelkõige **telekommunikatsioonikaableid**, mis on elutähtsa digitaristu oluline osa ja mida üha enam ähvardavad hübriidohud.

Märkimisväärne geopoliitiline mõju on liikuvuse edendamise kõrval ka ELi viisapoliitikal. Üha keerukamas ülemaailmses keskkonnas tuleb töötada selle nimel, et edendada viisapoliitikaga ELi huve.

Suurendatakse jõupingutusi **rände- ja varjupaigaleppe rakendamiseks**. Kooskõlastatud ja tõhusa tegevusega, mis peab olema kindel ja õiglane, on vaja tagada ELi piiride turvalisus ning kiirendada varjupaiga taotlemise ja tagasisaatmismenetlusi, tegeledes samal ajal rände algpõhjustega ja tagades põhiõiguste kaitse. See nõuab ka ida- ja lõunanaabritega ulatuslike partnerluste kaudu tiheda ja jätkuva koostöö tegemist, et ennetada ebaseaduslikku rännet. Sellega seoses esitatakse ELi esimeses viieaastases **rände- ja varjupaigastrateegias** rände- ja varjupaigaleppe alusel tehtava töö jätkamiseks strateegiline ja tulevikku suunatud raamistik, mis tugineb liikmesriikide põhjalikele rände- ja varjupaigastrateegiatele. Samal ajal on vaja võidelda smugeldamisvõrgustike vastu, et muu hulgas hoida ära uusi inimohvreid. Inimeste

suhtes, kellel ei ole seaduslikku õigust ELis viibida, tuleb rakendada aga rangemaid ja tulemuslikumaid tagasisaatmismenetlusi, millega täiendada kolmandate riikide partneritega tagasivõtmise hoogustamiseks tehtavat koostööd. Leppe täiendamiseks paneb komisjon ette **uue tagasisaatmist käsitleva ühise lähenemisviisi** ning uue õigusraamistiku, millega tagasisaatmisprotsessi kiirendada ja lihtsustada. Samuti jätkub tagasivõtmise suurendamiseks töö kolmandatest riikidest partneritega. Uues lähenemisviisis kasutatakse täiel määral ära ka digitaliseerimise võimalusi.

3.3. Inimeste toetamine ning ühiskonna ja sotsiaalse mudeli tugevdamine

Euroopa ainulaadne ja **väärtustatud sotsiaalne mudel** on ühiskonnaelu nurgakivi, kuid ühtlasi ka konkurentsieelis. Viimase aja kriisid on seda aga raputanud, suurendades elukallidust, raskendades eluaseme soetamist ja kasvatades ebavõrdsust. Olukorda teravdavad veelgi käimasolevad kiired tehnoloogilised ja demograafilised muutused ja valdkondlikud üleminekud. Seetõttu on komisjoni oluliseks eesmärgiks **tugevdada sotsiaalset õiglust**. Rohe- ja digipöörde pakutavaid võimalusi kasutades saab Euroopa luua jõukust sel teel, et kaitseb oma sotsiaalset mudelit ja tagab selle, et majanduse ümberkujundamine käib õiglaselt.

Alates 2017. aastast on ELi jõupingutused tööhõive, oskuste ja sotsiaalküsimuste valdkonna ühiste probleemide lahendamisel tuginenud Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtetele. 2030. aasta peamisi eesmärke sisaldava tegevuskava näol on need põhimõtted muudetud konkreetseteks meetmeteks. Õigusaktide tõhusamaks rakendamiseks tehtavate jõupingutuste raames on kavas võtta vastu **Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamise uus tegevuskava**.

Euroopa ametiühingute ja tööandjatega sõlmitakse õiglase ja puhta digitaalse ja sotsiaalse ülemineku tagamiseks uus sotsiaaldialoogi pakt, milles lepiti kokku Val Duchesse'is toimunud sotsiaalpartnerite tippkohtumisel ja seal alla kirjutatud kolmepoolses deklaratsioonis tulemusliku Euroopa sotsiaaldialoogi pidamise kohta. Samal ajal jätkab komisjon sotsiaalpartneritega konsulteerimist kõigis nende jaoks olulistes küsimustes. Samuti soovib komisjon suurendada jätkuvalt noorte osalust ja tagada väljakujundatavates poliitjoontes noorte vaatenurkade kajastamise. Noorte arusaamad jõuavad ELi poliitikakujundusse noorte poliitikadialoogide ja muude algatuste kaudu.

Et panna täisjõus tööle Euroopa kultuuri- ja loomemajandus, mis on ELi majanduse vilkamaid ja konkurentsivõimelisemaid sektoreid, on kavas töötada välja Euroopa kultuuri ja kultuuripärandi eri tahkude võimestamise raamistik.

Muutuvas maailmas tuleb tagada, et igal töötajal on vajalik haridus ja väljaõpe. Oskuste ja tööjõu nappusega tegelemiseks on loomisel **oskuste liit**, mille abil tagada ettevõtete juurdepääs tootlikkuse ja konkurentsivõime suurendamiseks vajalikule kvalifitseeritud tööjõule. Samuti antakse oskuste liidu kaudu haridus- ja koolitussüsteemidele õiged vahendid, et valmistada eurooplasi kvaliteetse ja kaasava hariduse, koolituse ja elukestva õppe kaudu ette kiiresti muutuvaks tulevikuks. Samal ajal püüab komisjon tagada inimväärsete töötingimustega **kvaliteetsed töökohad**, ranged tervishoiu- ja ohutusstandardid ning võimaluse pidada kollektiivläbirääkimisi.

Tarbijatel on sotsiaalses turumajanduses keskne koht ning nad saavad kaasa aidata kestlikule majanduskasvule ja konkurentsivõimelisemale ühtsele turule. Hiljutistel murrangulistel õigusaktidel, eelkõige digiteenuste määruisel ja digiturgude määruisel, on olnud tarbijakaitsele positiivne mõju. Siiski tuleb jätkata tööd puuduste kõrvaldamiseks, haavatavate tarbijate kaitsmiseks ja vastu võetud õigusaktide täitmise tagamiseks. **Järgmises tarbijakaitse tegevuskavas aastateks 2025–2030**, mis sisaldab uut **ühtse turu tarbijate tegevuskava**, võetakse tasakaalukam lähenemisviis, mis kaitseb tarbijaid, ent ei koorma ettevõtjaid liigse bürokraatiaga.

3.4. Elukvaliteedi säilitamine: põllumajandus, toiduga kindlustatus, vesi ja loodus

Euroopa vajab kindlat ja taskukohast kvaliteetset kohalikku toitu, mida toodetakse ühiskonna- ja keskkonnakestlikult nii, et põllumajandustootjad saavad õiglast ja piisavat sissetulekut, tagatud on Euroopa põllumajanduse pikaajaline konkurentsivõime ning austatakse ja kaitstakse Euroopa looduskeskkonda.

Tuginedes ELi põllumajanduse tulevikku käsitleva strateegilise dialoogi tulemustele, tagatakse **põllumajanduse ja toidutootmise visiooniga** põllumajandustootjate jaoks stabiilne raamistik ja visandatakse peamised strateegilised ettepanekud. Visioon võimaldab ka ettevõtjatel, sealhulgas põllumajandustootjatel, kaluritel, VKEdel ja muudel toidutarneahelas osalejatel, oma tegevusvaldkonna käekäiku pikemaajaliselt ette näha.

Ookeanidel ja meredel on Euroopa jõukuse, kestlikkuse ja julgeoleku tagamisel oluline koht, eelkõige tänu nende suutlikkusele mõjutada planeedi suurima süsinikusidujana kliimat. Ookeanide kaitsmine on äärmiselt oluline nii praeguste kui ka tulevaste põlvkondade jaoks. Kõigi ookeanidega seotud poliitikavaldkondade jaoks on kavas luua ühtne võrdlusraamistik – **ookeanipakt**, millega kehtestatakse maailmamerega seotud küsimuste käsitlemiseks terviklik lähenemisviis.

Üks suurimaid murekohti, mis inimesi kliimamuutustega seoses puudutab, on veemajanduse kestlikkus. Nagu näitavad viimastel aastatel Euroopat mõjutanud traagilised sündmused, on üleujutused ja põuad muutumas normiks. **Veemajanduse kerksuse** tagamisel lähtub komisjon lähenemisviisist „allikast kuni mereni“ ja võtab arvesse eri piirkondade ja sektorite erinevaid probleeme, tagades veeallikate nõuetekohase majandamise, tegeledes veenappuse ja -reostuse probleemidega ning suurendades Euroopa veetööstuse konkurentsivõimet.

3.5. Demokraatia kaitsmine ja väärtuste hoidmine

Demokraatia, õigusriik ja põhiõigused on Euroopa Liidu alustala. Tänapäevases killustatud ja polariseerunud maailmas ei saa põhiõigusi pidada enesestmõistetavaks. Meie ühine kohus on **põhiväärtusi katkematult kaitsta ja toetada**. Seepärast süvendab ja intensiivistab komisjon oma tööd demokraatlike süsteemide ees seisvate probleemide lahendamisel, toetades kõigis liikmesriikides õigusriiklust ja ehitades kaasavat ühiskonda, mis võimaldab igaühel oma potentsiaali täielikult ära kasutada. Komisjon jätkab õigusriiklusealast koostööd liikmesriikidega ja arendab edasi iga-aastast õigusriigi järelevalve aruannet, et lisada sellesse ühtse turu aspekteid.

Euroopa Liidu ja kogu maailma demokraatlikke riike ohustavad kasvav äärmuslus, ajakirjanike ähvardamine, valimistesse sekkumine, manipuleeriva teabe levik ja mitmesugused hübriidohud. Olukorda halvendab veelgi digiüleminek, mis võimaldab väärinfot enneolematu kiirusega levida. Et tegeleda demokraatiat ja valimisprotsesse ähvardavate muutuvate ohtudega, on kavas käivitada **Euroopa demokraatia kaitse programm**. Kodanikuühiskonna organisatsioonidel on ELi demokraatlike süsteemide ja institutsioonide kaitsmisel oluline osa ning komisjoni praegusel koosseisul on kavas intensiivistada tegevust **kodanikuühiskonna toetamisel, kaitsmisel ja võimestamisel**.

Euroopa on teinud ajaloolisi edusamme soolise võrdsuslikkuse valdkonnas, alates palkade läbipaistvusest ja ettevõtete juhtorganite soolisest tasakaalust kuni töö- ja eraelu tasakaaluni ning piisava miinimumpalgani. Vaja on aga teha rohkem. **Naiste õiguste tegevuskavas**, mis on kavas esitada enne 2025. aasta rahvusvahelist naistepäeva, nähakse ette jätkuvad jõupingutused õiguste ja põhimõtete elluviimiseks.

Soo, puude, seksuaalse sättumuse ja rassi alusel diskrimineerimisel ei ole Euroopa ühiskonnas kohta, kuid paljude Euroopa inimeste jaoks on see siiski igapäevane tegelikkus. Komisjonil on kavas lõimida võrdsuslikkus kõikidesse poliitikavaldkondadesse ning esitada uus **LGBTIQ-inimeste** strateegia ja uus **rassismivastase** võitluse strateegia.

3.6. Globaalne Euroopa: jõu ja partnerluse kasutamine

Ülemaailmsel areenil, kus reeglitel põhinev rahvusvaheline kord on üha suurema surve all, **peab EL olema oma strateegiliste huvide järgimisel jõulisem**. Tuleb kaitsta kaubanduse ja majanduse avatust, mis on olnud Euroopa jõukuse jaoks oluline tahk, ning kujundada välja terviklik ja läbimõeldud positsioon suhete arendamiseks digivaldkonnas. ELi peamine prioriteet on toetada Ukrainat nii kaua kui vaja ja töötada Venemaa agressioonisõja tingimustes Ukraina vabaduse nimel. Eesmärgiks on liikuda Ukraina stabiilse ja turvalise tuleviku poole, nii et Ukrainast saaks osa laienenud liidust.

Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika piirkonna tulevik on praegu ümberkirjutamisel. EL peab sellele protsessile kaasa aitama ning on jätkuvalt pühendunud sellele, et saavutada **Lähis-Idas** õiglase, kõikehõlmava ja püsiva rahu, mis tugineb kahe riigi koosseisestamisel põhinevale lahendusele. EL jätkab sellesuunalist tööd. EL peab samuti tugevdama koostööd Liibanoni, Jordaania, Iraagi, Egiptuse ja Punase mere regiooniga ning tuginema ELi ja Pärsia lahe strateegilise partnerluse raames juba tehtud edusammudele. EL peab looma uue partnerluse Süüriaga ja vaatama uuesti läbi Iraani käsitleva strateegia.

Et hoogustada koostööd piirkonnas ja edendada vastastikku kasulikke partnerlusi Vahemere mõlemal kaldal, on koostamisel **Vahemere piirkonna kokkulepe**. Kokkulepe peab olema inimkeskne ja keskenduma ühiste huvide ja väärtuste pinnalt kestlikele investeeringutele, majanduslikule stabiilsusele, töökohtade loomisele, energeetikale, ressursside kestlikule haldamisele, ühenduvusele, julgeolekule ning rändele ja liikuvusele.

Samamoodi on stabiilsuse ja vastupanuvõime suurendamiseks vaja uut strateegilist lähenemisviisi suhete arendamiseks **Musta mere** piirkonnaga.

Kuna India on ELi juhtivaid partnereid Aasias, on käimas uue **ELi-India strateegilise tegevuskava** ettevalmistamine. Tegevuskavas, mille koostamisele eelnes volinike kolleegiumi ametiaja alguses külaskäik Indiasse, nähakse ette terviklik lähenemisviis ühist strateegilist huvi pakkuvate valdkondade ja selliste huvide kaitsmisele kaasa aitavate algatuste kindlakstegemiseks ühiste prioriteetide pinnalt.

Arendades strateegiat „Global Gateway“ käivitamisfaasist edasi laienemisfaasi ja kaasates erasektori vahendeid partnerriikidesse kestlike investeeringute tegemiseks, püüab EL suurendada partnerriikides oma strateegilist investimissuutlikkust. Eelkõige tuleb selleks töötada välja sobivad, ELi tasandil rakendatavad poliitikameetmed, millega kõrvaldada kestliku rahastamise takistused madala ja keskmise sissetulekuga riikides. Laiemas poliitilises plaanis on vaja hinnata seda, kuidas praeguste eelarvevõimaluste juures kõige paremini toime tulla riikide ebakindla seisukorra ja muutlike oludega. Selleks on vaja ühtlustada poliitikameetmeid ja võtta kasutusele kõik asjakohased töövahendid.

3.7. Üheskoos tegutsemine ja liidu ettevalmistamine tulevikuks

Viimase viie aastaga on liit alustanud sügavutimisevat ümberkujundamisprotsessi, olles ületanud üksteise järel ajastule tooni andnud kriisid alates COVID-19 pandeemiast kuni Venemaa agressioonisõjani Ukraina vastu, ja tulnud toime nendega seotud majanduslike vapustustega. EL on vastu võtnud murrangulised õigusaktid, millega edendada digi- ja rohepööret ning suurendada ELi kerksust. Oluline on tugevdada suhteid teiste ELi institutsioonidega ning seada prioriteediks õigusaktide tõhusam rakendamine ja tagada liidu tulevikukindlus nii rahalises kui ka institutsioonilises plaanis.

Komisjon esitab uue **ELi pikaajalise eelarve** (mitmeaastase finantsraamistiku). Finantsraamistik saab olema senisest paindlikum ja paremini kooskõlas ELi prioriteetide ja eesmärkidega ning keskendub valdkondadele, kus ELi meetmeid on kõige rohkem vaja. Selle toimimine muutub lihtsamaks ja mõjukamaks ning selles kasutatakse paremini ära eelarvelisi võimalusi võimendada riiklikku, era- ja institutsionaalset rahastust.

Nüüd, kui ELi suurimast laienemisest on möödas 21 aastat, on päevakorral võimalus tugevdada liitu tulemustel põhineva ühinemisprotsessi kaudu veelgi. Sealjuures tuleb tagada see, et EL on laienemiseks valmis. Varasematest laienemistest saadud õppetundide varal on EL paremini valmistunud olema uute edusammude katalüsaatoriks, nii et paralleelselt laienemisega saaks EL ühtlasi süvitsi tugevneda. **Laienemiseelse poliitika läbivaatamise** käigus hinnatakse täiendavalt laienemise tagajärgi ja mõju kõigile ELi poliitikavaldkondadele, tehakse kindlaks poliitikalüngad, kujundatakse välja meetmed, millega muuta ilmnevad probleemid uuteks võimalusteks, ning uuritakse, kuidas tagada ELi juhtimine ja suutlikkus kiiresti tegevusse asuda, nii et ka laienevas liidus oleks endiselt tagatud meetmete tulemuslikkus.

Komisjon tugevdab oma suhteid Euroopa Parlamendi ja nõukoguga, tagades läbipaistvuse, vastutuse ning parema teabevahetuse ja teabevoogu. Kõik volinikud hakkavad külastama Euroopa Parlamenti, suhtlema liikmesriikidega ja osalema nõukogu asjaomastes koosseisudes. Koostöös parlamendiga vaadatakse kiiresti läbi raamleping, tõhustades samal ajal koostööd selliste parlamendis vastuvõetavate resolutsioonide suhtes, milles kutsutakse üles esitama

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 225 alusel seadusandlikke ettepanekuid. Erandlikel ja erakorralistel asjaoludel artikli 122 kasutamine peab olema nõuetekohaselt põhjendatud.

4. Ettepanekud, mille suhtes Euroopa Parlament ja nõukogu ei ole jõudnud kokkuleppele

Komisjon vaatas hoolikalt läbi kõik ettepanekud, mille vastuvõtmine oli tema ametiaja alguse seisuga Euroopa Parlamendis või nõukogus ootel, **ning hindas, kas need tuleks töösse jätta, parandada või tagasi võtta**, arvestades uuele ametiajale seatud poliitilisi prioriteete ja väljavaateid ning seda, kas asjaomase akti vastuvõtmine on lähitulevikus võimalik. Seda tehes on komisjon hoolikalt kaalunud Euroopa Parlamendi ja nõukogu väljendatud seisukohti.

Hinnangu põhjal on komisjonil kavas võtta tagasi 37 ettepanekut, mille suhtes ei ole kokkulepet saavutatud. Need ettepanekud on loetletud IV lisas koos tagasivõtmise põhjuste selgitusega. See võimaldab Euroopa Parlamendil ja nõukogul esitada oma seisukoha enne, kui komisjon teeb otsuse, kas kavandatud tagasivõtmisega edasi minna.

Ülejäänud menetluses olevad ettepanekud on loetletud III lisas.

5. Kokkuvõte

Komisjoni praegune ametiaeg algas ülemaailmselt murrangulisel ajal. Kuid see annab ka suurepärase võimaluse kujundada Euroopa homset päeva. Tööprogrammiga käivitatakse meetmed, mis on vajalikud selleks, et saavutada **kaugeleaatavad poliitilised eesmärgid ja prioriteedid**, mille komisjoni uus koosseis on oma ametiajaks seadnud. Selles esitatakse peamised strateegiad, tegevuskavad ja seadusandlikud algatused, **millele tugineda alanud ametiaja edasises töös**, et liikuda edasi tugeva, turvalise ja jõuka Euroopa poole.

Esitatud algatused koos vajaliku **otsusekindluse ja ühtsusega** aitavad Euroopal tema ees seisvaid probleeme lahendada. Euroopa Liit on korduvalt näidanud, mida ta suudab saavutada, kui tegutsetakse ühiselt. Komisjon teeb tihedat koostööd ELi institutsioonide, riiklike ja piirkondlike valitsuste, erasektori, sotsiaalpartnerite, kodanike ja kodanikuühiskonnaga. Ühendades jõud, muudame liidu tugevamaks, loome Euroopa tasandi lisaväärtust ja viime ellu Euroopa kodanike, ettevõtjate ja sidusrühmade püüdlused.